

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--

Candidates must write the code on the title page of the answer-book.

- Please check that this question paper contains 4 printed pages.
- Code number given on the right hand side of the question paper should be written on the title page of the answer-book by the candidate.
- Please check that this question paper contains 16 questions.
- Please write down the serial number of the question before attempting it.
- 15 Minutes time has been allotted to read this question paper. The question paper will be distributed at 10.15 a.m. From 10.15 a.m. to 10.30 a.m., the student will read the question paper only and will not write any answer on the answer script during this period.

PUNJABI ਪੰਜਾਬੀ

Time allowed : 3 hours]

[Maximum marks : 100

ਸਮਾਂ ਸੀਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ]

[ਪੂਰਨ ਅੰਕ : 100

1. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਸ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉ : 10
ਮਿੱਤ੍ਰ ਦੀ ਅੱਖ ਜ਼ਾਹਰੀ ਅੱਖਾਂ ਨਾਣ ਦਿੱਸਦੀ ਜਾਂ ਮਨ ਉੱਪਰ ਪਏ ਚੁੱਪ ਛਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਤਾਂ ਤੇ ਯਕੀਨਾਂ ਦੀ ਬਣੀ ਇਉਂ ਆਖੀ 'ਅਸਲੀਅਤ' ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੀ । ਉਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਦਿਆਂ ਤੇ ਕਪੜਿਆਂ ਥੀ ਪਾਰ ਪਏ ਕਿਸੀ ਆਦਸ਼ ਦਿਵਯਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਵੇਖਦੀ ਹੈ ਉਹਨੂੰ 'ਉਸ ਜਿਹਾ ਹੋਰ ਨਾ ਕੋਈ ਮਿੱਤ੍ਰ' ਲਗਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਉਥੇ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਕਾਲਖ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਰੂਪਤਾ ਕੀ ਮਾਨਸਿਕ ਤੇ ਕੀ ਸਰੀਰਕ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੀ ।
(ੳ) ਇਸ ਪੈਰੇ ਨੂੰ ਦੁਕਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦਿਓ ।
(ਅ) ਮਿੱਤ੍ਰ ਦੀ ਅੱਖ ਦੀ ਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?
(ੲ) ਮਾਨਸਿਕ ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਕਰੂਪਤਾ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?
(ਸ) 'ਦਿਵਯਤਾ' ਅਤੇ 'ਜ਼ਾਹਰੀ' ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?
2. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਉੱਪਰ 250 ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਲੇਖ ਲਿਖੋ : 10
(ੳ) ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ
(ਅ) ਆਤੰਕਵਾਦ ਦੀ ਸੱਮਸਿਆ
(ੲ) ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ
(ਸ) ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ

3. ਹੁਣੇ ਵੇਖੋ ਕਿਸੇ ਟੀ.ਵੀ. ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ । 7

ਜਾਂ

ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਸਫਰ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ।

4. ਦੇਰ ਰਾਤ ਤਕ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਉਡਸਪੀਕਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ੋਰ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੋ । 8

ਜਾਂ

ਗਲੀਆਂ-ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਕਿੰਗ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਾਰੇ ਦਸਦਿਆਂ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੋ ।

5. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਦੇ ਅਰਥ ਦਸ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋ : 3

(ੳ) ਧੱਕਾ ਕਰਨਾ

(ਅ) ਧੱਕੇ ਪੈਣੇ

(ੲ) ਰੋਖ ਵਿਚ ਮੇਖ ਮਾਰਨੀ

(ਸ) ਮੱਸ ਫੁੱਟਣੀ

(ਹ) ਮੱਥਾ ਮਾਰਨਾ

6. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਖ਼ਾਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਨੂੰ ਵਾਕਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤੋ : 2

(ੳ) ਹੇਰੀ ਨੂੰ ਹੇਰੀ ਦੀ, ਅੱਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਡੰਗੇਰੀ ਦੀ

(ਅ) ਜਿੰਨੀ ਨ੍ਰਾਤੀ ਓਂਨਾ ਪੁੰਨ

(ੲ) ਦੇਸੀ ਟੱਟੂ, ਖੁਰਾਸਾਨੀ ਦੁੱਲਤੇ

(ਸ) ਥਾਲੀ ਵਿੱਚ ਚੂਣ ਨਹੀਂ ਡੰਨੀਦਾ

7. ਹੇਠ ਲਿਕੇ ਪੈਰੇ ਵਿਚ ਸਹੀ ਵਿਸਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾਓ : 3

ਕਈ ਦਿਨ ਤੋਂ ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਮੇਲਾ ਲਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾ ਖ਼ਰੀਦਣੀਆਂ ਸਨ

8. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਵਾਕ-ਬੰਡ ਕਰੋ : 4

(ੳ) ਰਾਮ ਘਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਇਆ ।

(ਅ) ਰਮੇਸ਼ ਦਫਤਰ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਆ ਗਿਆ ਹੈ ?

9. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਕਰਕੇ ਲਿਖੋ : 3

(ੳ) ਸੰਪ੍ਰਦਾਈ ਤਾਲੀਮ ਲਈ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਵੀ

(ਅ) ਮੈਂ ਕਰਾਂਗਾ ਤੇਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਆਪ

(ੲ) ਮੈਂ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਬੜੀ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੀ

(i) ਸਿਰ ਆਪਣੇ ਨੀਵੇਂ ਕੀਤੇ,

ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਚੁੱਪ ਚੁਪੀਤੇ,

ਚੁਗਲਾ ਤੇ ਰਜਲਾ ਤੇ ਨੱਸਲਾ ।

ਦੇਖ ਦੇਖ ਮੁੜ ਮੁੜ ਲੋਚਾਂ

ਮੈਂ ਮੁੜ ਪਸ਼ੂ ਥੀਣ ਨੂੰ,

ਆਦਮੀ ਬਣ ਬਣ ਥਕਿਆ ।

(ੳ) ਇਹ ਕਾਵਿ-ਸਤਰਾਂ ਕਿਸ ਕਵੀ ਦੀ ਕਿਸ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ ?

(ਅ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਸ਼ੂਆਂ-ਦਾ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਕੈਸਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ?

(ੲ) ਕਵੀ 'ਆਦਮੀ ਬਣ ਬਣ ਥਕਿਆ' ਹੈ-ਕਿਉਂ ?

(ਸ) 'ਚੁਗਲਾ' ਅਤੇ ਥੀਣ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?

(ii) ਆਪੇ ਨੀ ਮੈਂ ਬਾਲੜੀ,

ਮੈਂ ਹਾਲੇ ਆਪ ਮੱਤਾ ਜੋਗੀ

ਮੱਤ ਕਿਹੜਾ ਏਸ ਨੂੰ ਦਵੇ ?

ਆਖ ਸੂ ਨੀਂ ਮਾਏ ਇਹਨੂੰ

ਰੋਵੇ ਬੁਲ੍ਹ ਚਿੱਥ ਕੇ ਨੀ

ਜਗ ਕਿਤੇ ਸੁਣ ਨਾ ਲਵੇ ।

(ੳ) ਇਹ ਕਾਵਿ-ਸਤਰਾਂ ਕਿਸ ਕਵੀ ਦੀ ਕਿਸ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ ?

(ਅ) ਇਹਨਾਂ ਸਤਰਾਂ ਦਾ ਭਾਵ ਸੱਪਸਟ ਕਰੋ ।

(ੲ) 'ਬੁਲ੍ਹ ਚਿੱਥ ਕੇ ਰੋਣ' ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?

(ਸ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਕਿਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਹੈ ?

11. 'ਹਵਾ ਦਾ ਜੀਵਨ' ਨਾਮਕ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ ?

7

ਜਾਂ

'ਉਸ਼ਾ' ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਕਵੀ ਕੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ?

12. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਾ-ਅੰਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :

5

(i) ਕੋਈ ਚਾਰ ਬਜੇ ਸਵੇਰੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਵੜਦਿਆਂ ਹੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਟਾਰਚਾਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੱਢੇ ਰੋਏ ਦਾਲਿਆਂ ਦੇ ਬੋਹਲ ਤੇ ਪਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਭਰੀਆਂ ਵਲ ਵਾਰੇ ਵਾਰੀ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰ ਉਸਨੂੰ ਡਰ ਕੁਤਰ-ਕੁਤਰ ਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨਾ ਜਾਣੀਏ ਹੁਣੇ ਮੀਂਹ ਲਹਿ ਪਵੇ, ਕੰਮ ਰੁਕਣ ਦਾ ਡਰ, ਵਾਧੂ ਦੀ ਰਾਖੀ ...

(ੳ) ਇਸ ਕਥਾ-ਅੰਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਸ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦੀ ਕਿਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ?

(ਅ) ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਡਰ ਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ?

(ii) ਹੁਕਮਾ ਤਲੀ ਉੱਤੇ ਤਾਰੇ-ਮੀਰੇ ਦੀ ਪੇੜੀ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਅੰਦਰ ਦਾ ਪਾਲਾ ਮੰਨ ਕੇ ਹੌਲੀ ਬੋਲਿਆ, “ਰਾਹ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਛੁਹਾ ਕੇ ਚੁਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਈਂ ਚਿੱਤ ਕੁਰੇ, ਬਾਜ਼ੀ ਬਾਜ਼ੀ ਅੱਖ ਤਾਂ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਪਾੜ ਜਾਂਦੀ ਐ ।”

(ੳ) ਹੁਕਮੇ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਦਾ ਕੀ ਪਾਲਾ ਸੀ ?

(ਅ) ਇਹ ਕਿਸ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦੀ ਕਿਸ ਕਹਾਣੀ ਦੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਹਨ ?

13. ‘ਇਤ ਭਰਵਾਸੇ’ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਇੰਦਰ ਦੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ :

5

ਜਾਂ

‘ਸ਼ੇਰਨੀਆਂ’ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਾ ਕੀ ਹੈ ?

14. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਦੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :

8

(i) ਹਾਂ, ਪੇਟ ਤਾਂ ਭਰ ਹੀ ਆਇਆਂ । ਪਰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਾਬਣ ਨਾਲ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਜ਼ਾ ਨਹੀਂ । ਫੇਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਨੀਮੂਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਦਿੱਲ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਰੀੜਾਂ ਨਾਲ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦਾ ਪਿਆ ਹੋ ਵੇ ।

(ੳ) ਇਹ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਕਿਨ੍ਹਾ ਪਾਤਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੈ ?

(ਅ) ਇਸ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਸਮੇਂ ਇਹ ਪਾਤਰ ਕਿਸ ਸਥਾਨ ਤੇ ਹਨ ?

(ੲ) ਇਹ ਬੋਲਾਂ ਵਾਲਾ ਪਾਤਰ ਉਦਾਸ ਕਿਉਂ ਦਿਸਦਾ ਹੈ ?

(ਸ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੋਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ ।

(ii) ਤੇਰੀ ਵੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਰਾਮ । ਕਦੀ ਆਖਨਾ ਏ ਭਾਵੁਕਤਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰੋ, ਕਦੀ ਆਖਨਾ ਏ ਭਾਵੁਕਤਾ ਤਿਆਗ ਦਿਓ ।

(ੳ) ਇਹ ਬੋਲ ਨਾਟਕ ਦੇ ਕਿਸ ਭਾਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ ?

(ਅ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੋਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕੀ ਹੈ ?

(ੲ) ਇਹ ਬੋਲ ਕੌਣ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ?

(ਸ) ਨਾਟਕੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਰ ਕਿਹੜੇ ਅਰਥ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ?

15. ਨਾਟਕ ‘ਰਚਨਾ ਰਾਮ ਬਨਾਈ’ ਦੇ ਪਾਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ ।

7

16. ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ‘ਆਦਿਕਾਲ’ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਉ ।

10

ਜਾਂ

ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ।